

Петер Светина: Синиот Португалец (Excerpt in Macedonian)

Translated by: Darko Spasov

Contact of the translator: polatski@gmail.com

Шесто поглавје

Зачекорија на мостот кој претходно го поминаа војниците и мостот се издолжи. Се извитка и се издолжуваше со секој нивен чекор.

Откако долго одеа по мостот, на земјата се појавија букви. Можеа да одат по нив и да сричаат:

ГЛЕДАМ ВО МАГЛАТА, НАД НАС СЕ НАДВИСНУВА НУОВА
ПЛАЦИНДА.

„Што би можело да значи тоа?“ праша Хијацинт.

Ања Клара размислуваше. Одеше ваму-таму по зборовите, прескокнуваше слогови како да скока плочка, читаше од назад кон напред, од средината кон лево и потоа кон десно и обратно. И повторно размислуваше. Кога обмисли сè, се потпре на оградата и рече:

„Не знам.“

Мостот во тој миг заврши и тие зачекорија на поплочена патека.

„Малку сум изморена и ме болат нозете“, рече Ања Клара.

„Не би трошел зборови за сопствениот замор“, рече Хијацинт.

Од зад живата ограда дотрча клупичка на која можеа да седнат.

„Не велама, но ми се чини дека минаа векови откако последен пат јадевме нешто“, рече Хијацинт.

„Да му се сневиди, и мене баш добро би ми дошла мала закуска“, рече Ања Клара.

И веќе од под клупата сирна кучешка глава:

“Сакате со крв натопен бурек или голем куп зеленчук и овошје?”

„Ќе ни бидете од голема корист ако ни донесете што било што е добро за забите и утробата“, рече Ања Клара.“

„Што е утроба?“ праша Хијацинт.

„Желудник, стомак, чкембе, цревца, ако добро знам“, одговори Ања Клара.

„Учена си“, изјави Хијацинт со длабока почит.

Кутрето пристигна во свечена поворка во придружба на зајаци, хермелини и кукавици.

Носеа масичка полна намачкани рибанки и бокалчиња сок од спанаќ и бокали сок од ананас. И уште една масичка на која имаше чајник, два филџани и мермерен колач.

Сè ставија пред Ања Клара и Хијацинт.

Околу нив израсна парк, на местото каде што седеа Ања Клара и Хијацинт се појави павилјон.

„Хутна најнај“ едногласно рекоа носачите и се растрчаа низ паркот.

Некои од нив извадија бовчи од џебовите, кои пораснаа и се распослаа како чаршафи. Ги послаа на подот, на нив веќе имаше приготвена закуска. Други извадија инструменти од џебовите и ги дуваа. Децата трчаа по песокот и меѓу дрвјата и се бркаа. Ако трчаа кон багремот, се смалуваа, ако трчаа кон дабот,

стануваа поголеми. Ако трчаа околу шимширите, стануваа мамути неколку минути, а едвај се влечкаат по тревата барајќи ја топката, затоа што нема мамут што не бара топка. А ако ги испрска водата од водоскокот, летнуваат неколку минути, иако не се кукавици.

Недалеку од Ања Клара и Хијацинт, хермелин со долга сива брада зачекори напред и им рецитираше песна на гостите за време на нивната ужина:

Стојам на мостот... ,
полимарјан пресвит куфер скоророн,
сопиена од здолништето до принцот
половина сон, без фон нема нон портон.

„Кога би знаела да зборувам како мајсторските певци, би рекла дека се најдовме во рајот“, рече Ања Клара.

Хијацинт, пак, по ручекот се истрча од багремот до дабот и назад. И се намалуваше и се зголемуваше и повторно се намалуваше и повторно се зголемуваше.

„Годи“ извика тој.
Одеднаш, од земјата се крена своно.

Донг! Донг! Донг! Донг! Донг!

По паркот засвони толку пријатно што од треперењето на воздухот ти се ежеше кожата.

Хермелините и кукавиците и кучињата и зајациите ги собираа своите бовчи и ги издуваа инструментите, им се заблагодарија на багремот и на дабот и му помавтаа на шимширот. Потоа ја расчистија масичката, двете чиничиња, двата филцани и чајникот и рекоа:

„Срцата секогаш да ви биде мирно.“.

А кога своното потона во земја, се збогуваше и паркот. Ања Клара и Хијацинт останаа сами на поплочената патека на која стагнаа претходно од мостот.

Шеснаесетто поглавје

„Па да одиме, а?“ рече Хијацинт.

„Благодарам многу, благодарам многу, благодарам многу“, рече Ања Клара и благо се поклони прво на главата која се преправеше дека е статуа, а потоа на Колоњали на билото на покривот, која исто така се преправаше дека е статуа, и на затворениот прозорец, зад кој беше Синиот Португалец.

Позади нив се затвори портата од градината и се најдоа на плоштадот на чија средина имаше патоказ.

„Што пишува на него, можеш да видиш? праша Хијацинт.

„Ќе мораме да се приближиме“, одговори Ања Клара.

Додека стоеја пред патоказот, видоа дека од него излегуваат три раце. На првата беше закачена белешка: ПРАВО. Покажуваше некаде по улицата што почнуваше кај аркадите. На ливчето што беше закачено преку показалецот од другата рака (леле, колку имаше црно под ноктот, како да е раката на Цеферин!), пишуваше: СКАЗИЦА. Тој покажуваше на скалите што водат над плоштадот. На показалецот од третата рака висеше белешка: ВИСТИНА. Раката беше насочена право кон сидот од куќата пред неа.

„Хм“, рече Ања Клара.

„Мене најмногу ме интересира овој сид“, рече Хијацинт, „ако можам да одлучам“.

„Па, добро“, рече Ања Клара и тргна по Хијацинт кон сидот.

Не се отвори, не се сруши. Сидот стоеше цврсто. Квак, квак по кваката. Затворено, затворено.

Троп, тро по вратата. Затворено, затворено.

Сриииин, Сриииин на свончето. Затворено, затворено.

Но, постои можност да се стигне до место каде што патувањето продолжува, дури и ако понекогаш врти оди наоколу.

Хијацинт се залета и се качи на сидот до прозорецот кој што беше отворен.

Ања Клара е премала, па и да земе залет, си помисли.

Во меѓувреме, Ања Клара од подот крена една камена плочка, и уште една. И стапна на првата, а втората ја стави како скалило на првата. Па згазна на втората и ја зеде првата од под втората и ја стави врз втората како скалило. И стапна на првата и ја зеде втората од под првата и ја стави на првата како скалило и стапна на втората. И така напред додека не стигна до прозорецот.

Соножно и сорачно, држејќи се за шепите, скокнаа во собата.

Ги запре сообраќаен знак. СТОП.

Хијацинт сврте околу знакот.

„Еј!“ извика Ања Клара. „Стоп пишува! Мораме да запреме“.

„Нее“, рече Хијацинт. „Пишува: Стој Тука Одоколу Појди“.

Свртеа одоколу и на новиот знак видоа стрелка, свртена надесно.

„Аха“, рече Хијацинт, „Веќе знам.“ Стана и вознесено и вознесено почна да рецитира.

„О, Врбас, речна љубов, родно село,
каде што куќата стои од татко,
да би не жедта за ума
ме однесе во црната свет-шума.

И стрелката што покажува надесно се помести. Стрелката-змијче се симна од знакот и отползи кон рекича што пошумуваше во далечината. Но, тоа не беше рекичка, тоа беше вода што течеше од олукот кон напукнатиот бетонски двор на пивница. Мажите со бради и мустаќи веќе ги соблекоа кошулите и се облекуваа во костими за капење и се олижуваа на брегот на езерцето.

Пред езерото имаше табла. Но, ако застанеш на глава, може да видиш дека на знакот го пишува бројот 50. Петката падна настрана и лазеше горе-горе по смрчата како полжав со куќа. Нулата, пак, се стркала околу себе и стануваше сè повеќе јајцевидна додека не стана јајце. Големо јајце.

„Што ќе правиш сега?“ праша Ања Клара. „Немам костим за капење. А езерото си е езеро“.

Хијацинт почна да мрмори: „По езерото близу Триглав чунче плови ваму-таму“, и за тоа време си ја чешапе главата, затоа што сега навистина не знаеше што да направи.

Јајцето се подели на половина, се направија две чунчиња. Хијацинт се качи во едното, Ања Клара во другото и се оттурнаа од брегот. Помеѓу заоблените островите-стомаци, меѓу дивите џунгла-бради, меѓу мустаќите-гребени пловеа и ги дуваа во едрата што ги немаа, така што двете чамчиња летаа како молња по водената површина.

И блесок го осветли пејзажот, се собраа облаци-бури, во далечината згрмеа громови.

Како што автомобилите се собираат пред семафорот,
моторот рика, на гасот стапалото гази,
облаците чад од издувната цефка до таванот се јази,

плачот и вревата растат и битката жешка,
водата во моторите врие и врие тешка,
дивите сверови се подготвени да го скокнат в рев,
да навалат, да се ослободи насобраниот гнев,
така на небото се натрупале облаци без умот
со закана да го намократ опосумот.

„Кутро опосумче“, рече Ања Клара и го крена во чунот.

Но, тоа беше само трик. Опосумот се претвори во циновско чудовиште и се нафрли на Ања Клара за да ја проголта.

„Еј, пушти ја, сверу!“ викна Хијацинт од соседниот чун.

Чудовиштето застана изненадено среде посакуваниот залак.

„Од каде знаеш?“ рече изненадено и ја врати Ања Клара во чамецот. „Ве молам, јас се викам Штефица Сверица. Извинете за непријатностите, длабоко ми е жал. Длабоко колку што е длабока тагата во тажните очи“.

„Кој има тажни очи?“, праша Ања Клара.

„Завалијата“, одговори Штефица Сверица.

„Треба да го запознаеме?“ праша Хијацинт.

„Треба, не треба“, рече Штефица Сверица. „И онака секој плови покрај неговиот остров, каде што си седи и тажно гледа. Но, ако предолго гледаш во неговите тажни очи, можеш да потонеш во нив. Јас така еднаш. Тогаш е тешко да се исплива. Каде да ве однесам?“

„До другиот крај на езерото, ве молам“, рече Ања Клара.

Деветнаесетто поглавје

Ситната женичка се обеси на прстот и се залула на него.

„Мило ми е, јас сум Мандра Гора“, рече. „Таму има и колешки. Мандра Дола, Мандра Преку, Мандра Долна, Мандра Горна, Мандра Околу и Мандра Одззади“.

(Патем: двете з во Одззади се изговараат како едно долго з, дефинитивно различно од Влада Ризза!)

Сите Мандри се наредија и пееја:

„Ние сме собирачки на слогови:
што останало, што се фрла
што се меша, што се јаде,
ги собираме сите слогови
и преточуваме во зборови!“

„Што правите со нив?“ праша Хијацинт.

„Имаме куп потрошувачи: кученца, хермелини, зајаци и кукавици. Доаѓаат кај нас со колички, со вагнчиња и ги товарат слоговите и ги носат“, изјави Мандра Одззади.

„А, така ли!“ извика Ања Клара. Сега сфати зошто ништо не ги разбира кутрињатахермелинитекукавицатазајачињата.

„Јасно“, рече Хијацинт, мислејќи слично како Ања Клара.

„Градиме и пруга за транспорт на слогови“, рече Мандра Дола.

На шумското дно беа поставени шини од смрчини иглички, кои водеа покрај патеката по која во шумата инаку доаѓаа кутрињата, хермелините, кукавиците и зајациите.

Всушност, не беше тешко да се следи патеката штом ќе видеше што се транспортира од овде до таму: слоговите што паѓаа од преполните колички и вагончиња никнуваа по патеката како сини цветови на ливадата. Па можеше да се прочита:

уф
аха
и
авра
учи
ека
лис
пар
мел
прж
крун
шклап
стим

Не би набројувале сè.

Но, кога Ања Клара и Хијацинт по пат го прочитаа изгубениот слог плош, се најдоа повторно на плоштадот пред патоказот.